

...se õppeveerandi lõpul oli Eesti NSV Haridusministeeriumi kontrollbrigad Pärnu rajooni üldhariduskoolides, kus nägida jõuks viibiti ajaloo, ühiskonnaõpetuse ning Nõukogude riigi ja õiguse aluste tundides, tutvuti koolide kogemustega V. I. Lenini elu, tegevuse, teoste ning NKKP ja Nõukogude valitsuse dokumentide tundmaõppimisele. Kontrollimisel olid aluseks nimetatud õppeainete programme põhinõuded ja IV üliõpilistele teaduslik-praktilise konverentsi soovitusel V. I. Lenini elu, tegevuse ja teoste ning NKKP ja Nõukogude valitsuse dokumentide tundmaõppimine keskkoolis (vt «Käskkirjad ja Juhendid», lk 133, 1980).

Ühiskonnaõpetuslikud õppeained võimaldavad õpilasi kõige enam mõjutada V. I. Lenini elu ja revolutsioonilise tegevuse eeskujuna. Nende ainet õpetajad on tihti koolidirektorid, nende asetäitjad, koolide parteibüroode sekretärid või liikmed, propagandistid, kellel on suur autoriteet.

Elmainitust tuleneski, miks püüdnud inspekteerimise teemad ammendada just ajaloo, ühiskonnaõpetuse ning Nõukogude riigi ja õiguse aluste tundide põhjal.

Töö organiseerimisel V. I. Lenini teoste artiklitega on ainetõlkijate suureks abiks «Valimik V. I. Lenini teosed keskkooli ja keskeriõppeasutuste õpilastele» ning «Ühiskonnaõpetuse krestomatiid» Valimiku koostamisel on silmas peetud asjaolu, et õpilaste saaksid tutvuda nende teostega, mis on õpitava programmi materjaliga tihedalt seotud. Näiteks 8. klassi programmi teema «Prantsuse XVIII saj. kodanlik revolutsioon. Revolutsioonilise situatsiooni kujunemine Prantsusmaal» ja V. I. Lenini artikkel «II Internatsionaali krahhi» (Teosed, 21. kd., lk. 187–188; Valimik, lk. 124.) Teema «Pärisorjuse kaotamine Venemaal» ja V. I. Lenini artikkel «Talurahvareform» ning proletoariaadi ja talurahva revolutsiooni» (Teosed, 17. kd., lk. 90–98; Valimik, lk. 75–81.) Teema «Revolutsioonilise liikumise kolm etappi Venemaal» ja V. I. Lenini artikkel «Venemaa töölissajakirjanduse minevikust» (Teosed, 20. kd., lk. 219–226; Valimik, lk. 109–115).

On täiesti ilme, et neid programme ei ole, milles on eraldi vihmearkiivimise leninismi klassiku teose või artiklile, tuleb käsitleda tihedas seoses nimetatud tööga või selle põhjal.

Külalistele koolide ajaloo-kabinetid on õpilastele iseseisvaks töökohaks piisavalt. V. I. Lenini teoste valimikke, kuid ka NKKP XXV ja XXVI kongressi materjale, NSV Liidu, ja Eesti NSV konstitutsiooni, seltsimees L. I. Brežnevi mälestusteraamatuid jm. Brigadi liikmete tähelepanekute põhjal on enamikus

nendes koolides sellealase töö keskseks liikiks saanudki K. Marxi, F. Engelsi ja V. I. Lenini teoste, partei- ja riiklike dokumentide ning seltsimees L. I. Brežnevi teoste kui õppeainete programmi-materjaliga orgaanilise koostisosa tundmaõppimine ainetundides.

Näiteks tõi Väandra keskkooli õpetaja H. Kuningas (direktori asetäitja õppe- ja kasvatustöö alal), käsitledes 8. klassis teemat «1848. aasta revolutsioon Saksamaal» õpilastele arusaadavalt esile

J

ENIN JA ÜHISKONNATEADUSTE

ÕPETAMINE

marksislik-leninliku metodoloogia põhinõueteid — historismi ja parteilisuse, õpetas neid printsiipi iseseisvalt rakendada revolutsioonilistele analüüsimisele. Teema käsitlemiseks ja iseseisvaks mõtlemiseks olid tahvile kirjutatud järgmised küsimused:

1. Millised olid revolutsiooni põhused Saksamaal?
2. Millised ülesanded olid revolutsioonil?
3. Milles avaldus kodanlike reeturlikkuse rahu suhtes? Miks?
4. Kuidas iseloomustas K. Marxi Saksamaal? (vt õpik, dokument, lk. 198.)
5. Mis liiki revolutsioon toimus Saksamaal?
6. Miks sai revolutsioon lüüa, millised olid lüüasaamise põhjused?

Õpilased said ülesanded iseseisvalt, õpiku abiga arutelude ja õpilastele antud iseseisva töö ülesannete kaudu varem omandatud teadmiste aktuaalseimise, s. p. varasemate teadmiste rakendamise ühes olukorras, õpilaste tunnetusliku aktiivsuse ergutamine. Teema käsitlemise seostas õpetaja sotsialistliku isamaa kaitsmise leninlike ideedega ja Kommunistliku Partei osaga võidu saavutamisel.

teaduslik maailmavaade. Õpilaste kasvatamine V. I. Lenini elu ja tegevuse eeskujuna, V. I. Lenini teoreetilise pärandi, partei- ja riiklike dokumentide tundmaõppimise kaudu on saanud ideelis-politiilise, tööalase ja kõlbilise kasvatuse olulisel liikil.

Inspekteerimise ajal tehtud põhivaraalase kontrollitöö teema «Dialektiline ja ajalooline materialism» näitas Väandra keskkooli abiturientide kindlaid teadmisi. 75% kontrollitöö kirjutanud õpilastest said hinde «5» või «5», tulemus oli teiste Pärnu rajooni keskkoolide hulgas parim.

Inspekteerimismaterjalides tõsteti esile Väandra keskkooli juhikonna ja pedagoogilise kollektiivi edul õpetamis- ja kasvatustöö eesmärgid kompleksel lahendamisel ja NKKP XXVI kongressi otsuste täitmisel.

Positiivsete näitajate ja meeldivate koolilamuste kõrval on vaja rõhutada ka mõningat vajakaõppimist sellealases töös, kuigi puudused, millest tuleb juttu, ei ole omased ainult Pärnu rajoonile, vaid on üldise iseloomuga ja ilmsiks tulnud ka mõne teise rajooni (linna) tööga tutvumisel.

On juhtumeid, et aineõpetajad ei valda vahetult koolitunnis piisavalt K. Marxi, F. Engelsi ja V. I. Lenini teoste ning NKKP ja Nõukogude valitsuse dokumentidega tehtava töö meetodid, ja väidavad sellepärast algallikate kasutamist või teevad seda programmeeritud arvestamatult. Parteidokumentides sisalduvad ideid ja seisukohti ei kasutata küllaldaselt, teadmiste vahetu allikana ning mõistete kujundamine ja teadusliku tunnetuse meetodite omandamine alusena. Selle all kannatab aga õpilaste tunnetuslik tegevus ja mõtteaktiivsus.

MIDA PEAKS KEEMIAÕPETAJA LUGEMA ÜLDISTAVATE TEEMADE KÄSITLEMISEL

NSV Liidu Pedagoogika Akadeemia korrespondentlille L. Tsvetkov, üks meie maa juhtivaid keemiameetodikke, märgib, et üldistavate teemadest programmi lülitamine on õpetajaskonnale heakskiiduga vastu võtnud. Et saa olla kindlalt, et korдавд-сүвендавд-үлдиставд tunnind üksikute programmeerimise järel, iga õppeaasta lõpul ja eriti II klassis on väga olulised ja suure arendava väärtsusega. Et neile täiustatud programme mis ni silmapaistev osa on antud, on selle üks suuremaid võrusi.

Konkreetselt materjali üldistavate keemiatundide teema- ja läbiviimise kohta pakuvad ajakirjas «Himija v. I. Lenini» ilmuvad teemataolised plaanid (alates 1981. a. kolmandast numbrist). Plaanid on koostatud Moskva linna Õpetajate Täiendusinstituudi keemiakabineti töötajate poolt ja nimetatud ajakirja vahendusel meilegi kättesaadavad.

Ajakirja avaldab pidevalt ka mitmesugust muud metoodilist materjali töökäsitluste ja üldistavate teemadest programmeerimise alusel. Niil 1981. a. 6. numbris ära toodud põhjalik ülevaade orgaanilise keemia viimase kuue üldistavate tunni metoodika kohta (koostanud L. Tsvetkov, katsetatud Moskva 687. ja 497. keskkoolis mõeldud õppeaastal). Samas artiklis esitatakse orgaanilise ühendite geneetiline seos ja tööstuslike sünteeside skeem, lähtudes gaasilisest süsinikest.

Üldistavad teemad on meile küllalt vint mõnevõrra uude. Mida peavad need tunnid andma? On vaja luua faktide (nii teoreetilise kui ka praktilise) seosed ja süsteimid. Tuleb luua seosed teaduste, tööstuse ja igapäevase eluga, kasvatada õpilasi kommunistlikult kõlbilise ning loodussees säästliku suhtumise vaimus. Keemia õpetamisel, eriti üld-

dustavate teemade puhul vajaneb rakendada ajaloolisuse printsiipi. Rõhutatud ju programme seelitsurki, et ajaloolise materjali kasutamisel tuleb õpilasi tutvustada sellega, kuidas avastades teaduses toimuvad, kuidas sejuures teki- va lahenevad vastoolud, millest mõju teaduse arengule avaldab ühiskondlik praktika, millise panuse andsid teaduse väljapaistvad õpetajad, keemikud.

Sobiva lisamaterjalina on eespool mainitud ajakirja «Himija v. Skole» kõrval ka esiti keeles ilmunud häid faktide ja mõtete allikaid. Kõigepealt H. Kariku ja V. Ratasepa «Üldistav keemia» ning H. Kariku «Üldine keemia». Väga häid ideid pakuvad A. Tõltsa ja M. Rannikmäe eksperimendimaterjalid, mida käesoleva aasta jaanuaris tutvustati Tartus toimunud keemiaõpetajate aktiivse nõupidamise ning käsitleti põhjaliku-

mal VOT-i muudustustel täienduskursustel, ning mille väärtus on eksperimentis osalevate keemiaõpetajate poolt järele proovitud. Täienduskursustel on sageli esitatud materjali, millega õpetaja seni pole osanud suurt midaagi peavale hakata, pidades sellega üldiseks ja teoreetiliseks. Muid külvand neid teadmised marjaks. Näiteks tahaks tuua VOT-i juhataja V. Hüti kõrgetasemelist loengut (1981. a. suvel) kvantnehaanika filosoofilisest seisukohtadest, mida sobib lühel kasutada alles 11. klassis. Ajaloolise materjaliga on õpetajal seni vähem tutvustatud, kuid allikaid leidub siingi. Traditsioonilisel viisil käsitel keemia ajalugu J. Bernali 1962. a. ilmunud ulatuslik monograafia «Teadus ühiskonna ajaloo». Huvitav ja vajalik on 1978. a. vene keeles ilmunud V. Kuznetsovi ja A. Petšonkini raa-

laendades suvaliselt allikate ringi. Pärduõpetajate õppeprogramm ei esitata nõudmistega Nõrgake liiklises koolides on ainekursuse sisetse ja ainetekal «II Internatsionaali krahhi» (Teosed, 21. kd., lk. 187; valimik, lk. 124). Õpilased peavad tulema järeleand, et revolutsioon ei ole võimalik ilma revolutsioonilise situatsioonita, kusjuures mitte iga revolutsiooniline situatsioon ei vii revolutsiooni. Õpetaja abiga leitakse revolutsioonilise situatsiooni tunnused V. I. Lenini määrangus ja tehakse lõpuks järeldus, et revolutsiooniline situatsioon kujuneb revolutsiooniks ainult sel juhul, kui revolutsiooniline klass on valmis purustama vana korra.

Näiteks 8. klassis puutuvad õpilased kokku revolutsioonilise situatsiooni mõistega. Selle selgitamiseks tuleb aluseks võtta V. I. Lenini artikkel «II Internatsionaali krahhi» (Teosed, 21. kd., lk. 187; valimik, lk. 124). Õpilased peavad tulema järeleand, et revolutsioon ei ole võimalik ilma revolutsioonilise situatsioonita, kusjuures mitte iga revolutsiooniline situatsioon ei vii revolutsiooni. Õpetaja abiga leitakse revolutsioonilise situatsiooni tunnused V. I. Lenini määrangus ja tehakse lõpuks järeldus, et revolutsiooniline situatsioon kujuneb revolutsiooniks ainult sel juhul, kui revolutsiooniline klass on valmis purustama vana korra.

Teemade puhul «XIX saj. 60-ndate aastate kodanlikud reformid» (8. kl.) on vaja kasutada katkendeid V. I. Lenini artiklist «Talurahvareform» ning proletoariaadi ja talurahva revolutsiooni» (Teosed, 17. kd., lk. 90; valimik, lk. 75).

Katkend: «Üldse kogu 60-ndate aastate «reformide ajastu» jättis talupoja kerjuse, mahasurumise, harimatuse, feodaaliliseks käsu- aluseks ni kohtus kui ka valitsemisasutustes, nii koolis kui ka semstvos» (valimik, lk. 76) — annab aravard võimalusi õpilaste rakendamiseks mõtetööle. Näiteks: Miks võtsid pärisorjapidajad ette 19. veebruaril 1861. a. reformi? Millised olid selle reformi kodanlikud ja pärisorjusele vastased põhjused? Milles seisnes XIX saj. 60-ndate aastate reformide ajalooline tähtsus?

Teemat «V. I. Lenin revolutsionääride kolmest põlvkonnast Venemaal» tuleb käsitleda V. I. Lenini artikli «Venemaa töölissajakirjanduse minevikust» (Teosed, 20. kd., lk. 219; valimik, lk. 109) põhjal. Nimetatud artikli käsitlemisel võiks valida üldistavate ja kokkuvõtlik tabel «Vabandussõjades» (Tabeli lahtiri: järjekorras number; etapi nimetus; aastad; esindajad ja tegevuse põhisuund).

Need on vaid üksikud näited V. I. Lenini teoreetilise pärandi kasutamiseks tehedas seoses 8. klassis õpitava materjaliga. Praktika aga näitab, et 8. klassis kasuavad aineõpetajad veel üsna pealiskaudselt algallikaid, kuigi seltskondahend mõndisest esitab niil ajaloo kui ka Nõukogude riigi ja õiguse aluste programme.

Kuid samas võib esineda teinigi äärmus: õpilasi koortatakse liigselt ülesannetega algallikate tundmaõppimisel, maie OKSA, Haridusministeeriumi koolinspektor

mat («Формирование мировоззрения учащихся при изучении химии»). Mõõda ei saa minna TRU filosoofia-kaedeeri dotsendi R. Viilema vastu ilmunud raamatust «Uhe teaduse kujunemise» autor analüüsib teaduse näiliseks ja teoreetiliseks ühdistestidest lähtudes. Selle raamatu kaudu võime tutvuda ka T. Kuhniga originaalsete ja huvitavate teoreetiliste kontseptsioonidega teaduse loogika ja metodoloogia kohta, kuia antud autoril 1977. a. vene keeles tõlkes ilmunud teos (T. Kун «Структура научных революций») pole ilmselt üldiselt kättesaadav. Hea tähtsuse juures leiab iga keemiaõpetaja üldistava keemia tundide huvitavat ja vajalikku lisamaterjali.

EVI KASK, Pärnu 2. keskkooli keemiaõpetaja

UHTUME KA ÕPPEVAHENDISES PEREMEHE TUNDEGA

Alljärgnevalt tuleb juttu kooli tsentraliseeritud tellitavatest õppe- ja tehnilistest vahenditest ning viimaste juurde kuuluvast tarkvarast. Kuidas on lood nende olemasolu, kasutamise ja...

roõmsed, üsna täpselt aineprogramme vastavusse olevad. Viimastel aastatel on mitmes aines valmistatud slaidide meid vabariigis. Need vastavad programmeerimisele, on varustatud eestikeelse tekstiga. Niisuguseid on olemas eesti keeles, füüsikas, matemaatikas ja muudeski ainetes. Neid oleks vaja veelgi rohkem.

on aga mõistlik? Kas õpetaja aeg ei peaks jääma pigem õppetöökäsitlustele ja õpilaste kasvatamisele? Tehnilisi vahendeid on kabineti, kuid veel ei ole mitte igas neist grafoprojektorit. Sellele ei ole võimalus töötada valges ruumis ja suhteliselt lihtsate tarkvara valmistamine — on igale õpetajale teada ja seda ihaldatavaks ka oma kabinetti. Tsentraliseeritud tuleb tarkvarajärgi: üht-teist väikeste pliidiknaga aparatuuride. Kileprogramme on lahendatud, trükitud teadustekstide jätkuma igasse kooli. Kirjutusvahendite küsimuski näib lahenevat. Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeriumi süsteemid ette võttes töötati välja tunn, millega kilele saab täpselt kirjutada. Jaanuarikuu viimases «Nõukogude Õpetaja» numbris anti natssept tindi kodumaise valmistamiseks. Lahenemisel on ka lüütmike paljudamine. Ühes meie vabariigi kolhoosis asus-

tatakse kolme värviga kirjutatud lüütmike tootmist. Esmesed pidid tulema füüsikast. Õpetajad ootavad. On aeg, et omavalmistatud kilelehtede kõrvalde jõuaksid kaunitl kujundatud, metoodilisel hoolikalt läbimõeldud lüütmikud.

TEHNIKA HOOLDAMISEST JA REMONDIST

Tehniliste vahendite kasutamine eeldab kõigepealt oskust aparati käsitseda, seda sisse ja välja lükkada, tarkvaraga seotud. Ent kui miski rikki läheb? Vabariigis on 76 tehnikameistri (kinoremondilikesepa) kohta koolides, kus üle 30 klassikomplekti. Aga väikesel koolides? Aga väikesel koolil direktor juhtub meesrahvas oema või asja võtab enda hooldes füüsikaõpetaja. Sile on lamp, üle arvustus peetud, need õigel ajal vahetatud ja pisiparandused tehtud. Maaõpetajate (aga ka filosoofiate meesrahvale) käib see üle juu, ta ei tulle toime ka oma masinaparj tehnilise hooldamisega (määrimine, õlitamine, tolmust puhastamine jms.). Liitli pole õpetajale kupagi näidatud, kuidas aparate hooldada. Tehniliste vahendite kursused saab kasutamiskuse selleks korraiks katta, kui masin korras. Kuid võib-olla tuleks nendel kursustel (või mingilteletapikursustel) ka tehniliste vahendite hooldamist kõneleda? Aparaatide tööaega pikendaks see kindlasti.

Etih polegi vaja imetada, et siis õppekoolis kesiseks jääb. Istuslinnijaegu ühes küllalt ki hea maignega linnakooli abituriumiklassis terve näda. Selle aja jooksul nägin vaid korra õpetajate õpetajate üht teist joonist. Igas ainekabineti oli aga tehnikat 2–3 nimetust.

(Järg 4. lk.)

«Noorukite distsiplineerimise psühholoogilised iselärasused» pühendatud pealkirja kannab ajakirja «Voprosi Psihologii» 1981. a. 6. numbris rubriigis «Abiks õpetajale» avaldatud NSV Liidu PA Old- ja Pedagoogilise Psühholoogia TUI vanemateured psühholoogikandideid GALINA KUZNETSOVA ja Irkutsi Vöörkelele Pedagoogilise Instituudi dotsendi Pedagoogikakandideid VALENTINA HARTSENKO ühine kirjutis, milles anname allpool ülevaetliku kokkuvõtte. Kirjutis peaks kõigile õpetajale-kasvatajale huvi pakkuma seda enam, et selles on avatud distsipliini mõiste üldise ja kooli seiskohalt eriti, näidatud kütte vajakaõppimise õpetusteadliku distsipliini kasvatamisel ja teed sellest jagasamaks.

Distsipliin on arenenud sotsialismi oludes kõlbeline ja poliitiline nähtus, sest distsiplineerimata inimene on inimene, kes astub vastu ühiskonnale, tema kõlbilistele normidele. Inimese distsiplineeritus kujuneb välja lapsepõlves ja kool etendab selles tohutut osa.

Õpilaste distsiplineerimise kasvatamises küsimus, võitlus distsiplineerimistega on leidnud käsitlemist paljude psühholoogide ja pedagoogikateadlaste töedes. Huvi selle vastu pole juhuslik. Distsipliiniline ei saa eksisteerida ükski ühiskondlik organisatsioon, mitte ükski ettevõtte ega asutus, mitte ükski teadlik inimene. Eriline tähtsus on sel küsimusel teaduse ja teaduslike tegevuste nähtuste ettemisega. Just distsiplineerimata nooruke arvavad liisa juured rasketkasvatavale ja õiguserikkale. Järelikult on ümberkasvatamist vaja alustada distsiplineerimise varases staadiumis, selgitades välja ja kõrvaldades neid esilekutsuvad põhjused.

Esmalt vajaneb täpsustada distsipliini mõiste. Autorid juhivad tähelepanu sellele, et distsiplineerimise mõiste ei ole sama, mis teaduse ja matemaatika õpetamisel kasutatakse ainetevahelisi seoseid, vaadeldes V. I. Lenini teoseid täheltes ühtsuse juhi elulooja ja teose kirjutamise ajaloolise taustaga. Selles vanuaseas me peab õpilastele kujundama oskust töötada marksis-leninismi klassikute teoste tekitajate V. I. Lenini elu, tegevuse ja teoste ning NKKP ja Nõukogude valitsuse dokumentide ja teaduslike teadumuste kogemuse tundmaõppimise kasvatamises ja matemaatika õpetamisel kasutatava ainetevahelisi seoseid, vaadeldes V. I. Lenini teoseid täheltes ühtsuse juhi elulooja ja teose kirjutamise ajaloolise taustaga. Selles vanuaseas me peab õpilastele kujundama oskust töötada marksis-leninismi klassikute teoste tekitajate V. I. Lenini elu, tegevuse ja teoste ning NKKP ja Nõukogude valitsuse dokumentide ja teaduslike teadumuste kogemuse tundmaõppimise kasvatamises ja matemaatika õpetamisel kasutatava ainetevahelisi seoseid, vaadeldes V. I. Lenini teoseid täheltes ühtsuse juhi elulooja ja teose kirjutamise ajaloolise taustaga.

Sellega kasvatame õpilaste vajadust pidevalt täiendada oma teadmisi marksis-leninliku teoreetilise veldkonnas, kujundama neile loovat lähenevaid poliitiliste teadmiste ja sügavat huvi nende teadmiste vastu.

MAIRE OKSA, Haridusministeeriumi koolinspektor

õpetaja arvamusaluste analüüs näitas, et nõukogude kooli õpetajad seostavad distsipliini mõiste eelkõige kõlbiliste põhimõtete järgimisega, mis on väljendust leidnud kommunistlike ja moraalikodeksis, kooli põhimääruses ja õpilasreeglites. Ent õpetajad, kes arvavad, et distsipliin on esmajoonelise sõnakuulmine. Neid rahuldab täielikult olukord, kui õpilane ei sega klassi töötamist, ei riku korda, seelaguks ka sunnibinõusid rakendades.

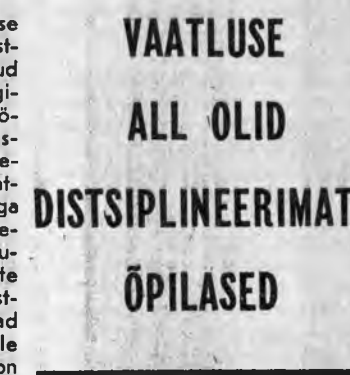
Distsiplineerimata hulka kuuluvad peavad autorid mitte üksnes neid õpilasi, kes süstemaatiliselt rikuvad käitumisreeglid, vaid ka neid, kes täidevaid neid reegleid sunnivõim, mitte aga kohusetundest. Paraku on mitmete õpetajate seisukoht teistugene, kui õpilane ei sega klassi, füüdis õpetaja nõudeid, ei riku distsipliini, ei puudu tundidest, ei ole jõhker ja teeb ära kogu ülesanded — on ta distsiplineeritud. Aga kas ta teeb seda kõike distsiplineeritult, kas ta mõistab, et seda on vaja mitte ainult selleks, et õpetajal ja vanemtel märki ei saaks, — need küsimused jäävad sageli kõrvale.

On ilmeas, et 60% pedagoogid peab distsiplineerimise põhitunnuseks lundidest puudumist 72% — mitteedasiõudmist, 35% — täiskasvanutele mitteallumist, 32% — sülitsemist, ropendust, alkoholiprükumist, s. o. loeveldav koolidistsipliini rikkumise rängemaid vorme ega too esile distsiplineerimatus ilmningud, mis seonduvad õpilastele teaduslik kohustus tähtsusega. Ainult vähesed õpetajad peavad noorukite distsiplineerimisele põhitudunuseks õpilasteleile rikkumist.

Peaaegu igal 200 uuritust olid mingil määral omased kõiki kolme liiki häised, kusjuures 1. ja 3. avaldusid ilmekamalt, 2. on sageli varjatud ja nõuab spetsiaalset väljaselgitamist.

Saadud andmed näitavad, et noorukite distsiplineerimatusel on mitmesugused põhjused ja see on otsesõltuvuses õppe-kasvatustöö seoses puudujääkidest, ebaõigesti kujunenud suhetest pedagoogide ja eakaaslastega, perekondliku kasvatuse vajakaõppimistest jne.

Autorid rõhuvad erilisel, et noorukes tunneb õpilane end

küllaltki täiskasvanu ja iseseisvaks, püüdes täiskasvanute elust vahetule osavõetule. Muuhulgas ege arvestatakse seda õppe-kasvatustöö korraldamisel võrre. Suure osa ajast tegelevad noorukid õpitööga, mille ühiskondlik mõtet selles eales veel ei tunneta. Autorite arvates on see vastuoluline nähtus, sest distsiplineerimata nooruke ei oska õigesti arvestada ühiskonnaga. Distsipliiniline ei saa eksisteerida ükski ühiskondlik organisatsioon, mitte ükski ettevõtte ega asutus, mitte ükski teadlik inimene. Eriline tähtsus on sel küsimusel teaduse ja teaduslike tegevuste nähtuste ettemisega. Just distsiplineerimata nooruke arvavad liisa juured rasketkasvatavale ja õiguserikkale. Järelikult on ümberkasvatamist vaja alustada distsiplineerimise varases staadiumis, selgitades välja ja kõrvaldades neid esilekutsuvad põhjused.

Esmalt vajaneb täpsustada distsipliini mõiste. Autorid juhivad tähelepanu sellele, et distsiplineerimise mõiste ei ole sama, mis teaduse ja matemaatika õpetamisel kasutatakse ainetevahelisi seoseid, vaadeldes V. I. Lenini teoseid täheltes ühtsuse juhi elulooja ja teose kirjutamise ajaloolise taustaga. Selles vanuaseas me peab õpilastele kujundama oskust töötada marksis-leninismi klassikute teoste tekitajate V. I. Lenini elu, tegevuse ja teoste ning NKKP ja Nõukogude valitsuse dokumentide ja teaduslike teadumuste kogemuse tundmaõppimise kasvatamises ja matemaatika õpetamisel kasutatava ainetevahelisi seoseid, vaadeldes V. I. Lenini teoseid täheltes ühtsuse juhi elulooja ja teose kirjutamise ajaloolise taustaga.

Sellega kasvatame õpilaste vajadust pidevalt täiendada oma teadmisi marksis-leninliku teoreetilise veldkonnas, kujundama neile loovat lähenevaid poliitiliste teadmiste ja sügavat huvi nende teadmiste vastu.

MAIRE OKSA, Haridusministeeriumi koolinspektor

õpetaja arvamusaluste analüüs näitas, et nõukogude kooli õpetajad seostavad distsipliini mõiste eelkõige kõlbiliste põhimõtete järgimisega, mis on väljendust leidnud kommunistlike ja moraalikodeksis, kooli põhimääruses ja õpilasreeglites. Ent õpetajad, kes arvavad, et distsipliin on esmajoonelise sõnakuulmine. Neid rahuldab täielikult olukord, kui õpilane ei sega klassi töötamist, ei riku korda, seelaguks ka sunnibinõusid rakendades.

Distsiplineerimata hulka kuuluvad peavad autorid mitte üksnes neid õpilasi, kes süstemaatiliselt rikuvad käitumisreeglid, vaid ka neid, kes täidevaid neid reegleid sunnivõim, mitte aga kohusetundest. Paraku on mitmete õpetajate seisukoht teistugene, kui õpilane ei sega klassi, füüdis õpetaja nõudeid, ei riku distsipliini, ei puudu tundidest, ei ole jõhker ja teeb ära kogu ülesanded — on ta distsiplineeritud. Aga kas ta teeb seda kõike distsiplineeritult, kas ta mõistab, et seda on vaja mitte ainult selleks, et õpetajal ja vanemtel märki ei saaks, — need küsimused jäävad sageli kõrvale.

On ilmeas, et 60% pedagoogid peab distsiplineerimise põhitunnuseks lundidest puudumist 72% — mitteedasiõudmist, 35% — täiskasvanutele mitteallumist, 32% — sülitsemist, ropendust, alkoholiprükumist, s. o. loeveldav koolidistsipliini rikkumise rängemaid vorme ega too esile distsiplineerimatus ilmningud, mis seonduvad õpilastele teaduslik kohustus tähtsusega. Ainult vähesed õpetajad peavad noorukite distsiplineerimisele põhitudunuseks õpilasteleile rikkumist.

Õpilaste distsiplineerimatus noorukite psühholoogilised iselärasused pühendatud pealkirja kannab ajakirja «Voprosi Psihologii» 1981. a. 6. numbris rubriigis «Abiks õpetajale» avaldatud NSV Liidu PA Old- ja Pedagoogilise Psühholoogia TUI vanemateured psühholoogikandideid GALINA KUZNETSOVA ja Irkutsi Vöörkelele Pedagoogilise Instituudi dotsendi Pedagoogikakandideid VALENTINA HARTSENKO ühine kirjutis, milles anname allpool ülevaetliku kokkuvõtte. Kirjutis peaks kõigile õpetajale-kasvatajale huvi pakkuma seda enam, et selles on avatud distsipliini mõiste üldise ja kooli seiskohalt eriti, näidatud kütte vajakaõppimise õpetusteadliku distsipliini kasvatamisel ja teed sellest jagasamaks.

õpilaste distsiplineerimatusel on mitmesugused põhjused ja see on otsesõltuvuses õppe-kasvatustöö seoses puudujääkidest, ebaõigesti kujunenud suhetest pedagoogide ja eakaaslastega, perekondliku kasvatuse vajakaõppimistest jne.

Autorid rõhuvad erilisel, et noorukes tunneb õpilane end

küllaltki täiskasvanu ja iseseisvaks, püüdes täiskasvanute elust vahetule osavõetule. Muuhulgas ege arvestatakse seda õppe-kasvatustöö korraldamisel võrre. Suure osa ajast tegelevad noorukid õpitööga, mille ühiskondlik mõtet selles eales veel ei tunneta. Autorite arvates on see vastuoluline nähtus, sest distsiplineerimata nooruke ei oska õigesti arvestada ühiskonnaga. Distsipliiniline ei saa eksisteerida ükski ühiskondlik organisatsioon, mitte ükski ettevõtte ega asutus, mitte ükski teadlik inimene. Eriline tähtsus on sel küsimusel teaduse ja teaduslike tegevuste nähtuste ettemisega. Just distsiplineerimata nooruke arvavad liisa juured rasketkasvatavale ja õiguserikkale. Järelikult on ümberkasvatamist vaja alustada distsiplineerimise varases staadiumis, selgitades välja ja kõrvaldades neid esilekutsuvad põhjused.

Esmalt vajaneb täpsustada distsipliini mõiste. Autorid juhivad tähelepanu sellele, et distsiplineerimise mõiste ei ole sama, mis teaduse ja matemaatika õpetamisel kasutatakse ainetevahelisi seoseid, vaadeldes V. I. Lenini teoseid täheltes ühtsuse juhi elulooja ja teose kirjutamise ajaloolise taustaga. Selles vanuaseas me peab õpilastele kujundama oskust töötada marksis-leninismi klassikute teoste tekitajate V. I. Lenini elu, tegevuse ja teoste ning NKKP ja Nõukogude valitsuse dokumentide ja teaduslike teadumuste kogemuse tundmaõppimise kasvatamises ja matemaatika õpetamisel kasutatava ainetevahelisi seoseid, vaadeldes V. I. Lenini teoseid täheltes ühtsuse juhi elulooja ja teose kirjutamise ajaloolise taustaga.

Sellega kasvatame õpilaste vajadust pidevalt täiendada oma teadmisi marksis-leninliku teoreetilise veldkonnas, kujundama neile loovat lähenevaid poliitiliste teadmiste ja sügavat huvi nende teadmiste vastu.

MAIRE OKSA, Haridusministeeriumi koolinspektor

õpetaja arvamusaluste analüüs näitas, et nõukogude kooli õpetajad seostavad distsipliini mõiste eelkõige kõlbiliste põhimõtete järgimisega, mis on väljendust leidnud kommunistlike ja moraalikodeksis, kooli põhimääruses ja õpilasreeglites. Ent õpetajad, kes arvavad, et distsipliin on esmajoonelise sõnakuulmine. Neid rahuldab täielikult olukord, kui õpilane ei sega klassi töötamist, ei riku korda, seelaguks ka sunnibinõusid rakendades.

Distsiplineerimata hulka kuuluvad peavad autorid mitte üksnes neid õpilasi, kes

